

حسب بند «و» ماده «۳» قانون تأمین اجتماعی مستمری بازماندگان یکی از خدمات و حمایت‌های سازمان تأمین اجتماعی است که در صورت فوت بیمه شده یا مستمری بگیر به بازماندگان واجد شرایط وی، پرداخت خواهد گردید.
بازماندگان واجد شرایط بیمه شده متوفی در یکی از حالات زیر استحقاق دریافت مستمری بازماندگان را خواهند داشت:

- (۱) در صورت فوت بیمه شده بازنشسته (بند ۱ ماده ۸۰ قانون
- (۲) در صورت فوت بیمه شده از کارافتاده کلی مستمری بگیر (بند ۲ ماده ۸۰ قانون)
- (۳) در صورت فوت بیمه شده ای که در ده سال آخر حیات خود حداقل حق بیمه یکسال کار، مشروط بر اینکه ظرف آخرین سال حیات حق بیمه ۹۰ روز کار را پرداخت کرده باشد. (اصلاحیه بند ۳ ماده ۸۰ قانون)
- ۱-۳- چنانچه بیمه شده فاقد شرایط مقرر در این بند باشد ولی حداقل ۲۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه را قبل از فوت پرداخت کرده باشد. (تبصره ۲ اصلاحیه بند ۳ ماده ۸۰ قانون)
- ۲-۳- در صورتی که بیمه شده متوفی فاقد شرایط مقرر در این بند بوده لیکن دارای سابقه پرداخت حق بیمه بین یک تا بیست سال باشد. (تبصره ۳ اصلاحیه بند ۳ ماده ۸۰ قانون و قانون تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده اند).
- (۴) در مواردی که بیمه شده در اثر حادثه ناشی از کار یا بیماری های حرفه ای فوت نماید. (بند ۴ ماده ۸۰ قانون)

بازماندگان واجد شرایط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت عبارتند از:

• عیال دائم بیمه شده متوفی

• شوهر بیمه شده زن متوفی

مشروط بر اینکه اولاً تحت تکفل زن بوده و ثانیاً سن او از شصت سال متجاوز باشد و یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی از کارافتاده بوده و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ننماید.

• فرزند ذکور متوفی

به موجب مفاد بند (۲) ماده ۸۱ قانون در صورتی که سن آن کمتر از هیجده سال تمام بوده و یا منحصراً به تحصیل اشتغال داشته یا به علت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی قادر به کار شناخته نشود ، استحقاق دریافت مستمری بازماندگان را داشته لیکن به استناد مفاد بند (۳) ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده از تاریخ ۱۳۹۲/۲/۷ (تاریخ لازم الاجرا شدن قانون حمایت خانواده) حداکثر سن فرزند ذکور تا بیست سالگی (حداکثر ۱۹ سال تمام) تغییر و پس از آن منحصراً در صورت اشتغال به تحصیل در مقاطع دانشگاهی تعیین گردیده و یا اینکه معلول از کارافتاده نیازمند شناخته شود.

• فرزند اناث متوفی در صورتی که فاقد شغل و شوهر باشد.

• در اجرای قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست مصوب ۹۲/۷/۱۰ مجلس محترم شورای اسلامی و آئین نامه اجرایی هیات محترم وزیران مصوب ۱۳۹۴/۴/۱۴، فرزند خوانده در حکم فرزند حقیقی بوده و از کلیه حقوق و مزایای قانونی بهره مند خواهد گردید.

• پدر و مادر متوفی

در صورتی که اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی از کارافتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ننمایند.
لازم به ذکر است در صورت فوت مادر و پدر که هر دو بیمه پرداز سازمان بوده اند ، فرزندان آنان می توانند با رعایت سایر شرایط از هر دو مستمری توأمأ استفاده نمایند

نحوه محاسبه میزان مستمری بازماندگان:

میزان مستمری بازماندگان عبارتست از ۱/۳۰ (یک سی ام) مزد یا حقوق متوسط بیمه شده ضربدر سنوات پرداخت حق بیمه، مشروط بر این که این مبلغ از پنجاه درصد مزد یا حقوق متوسط ماهانه او کمتر و از صد در صد آن بیشتر نباشد. منظور از مزد یا حقوق متوسط، جمع کل مزد یا حقوق بیمه شده که به ماخذ آن حق بیمه دریافت گردیده، ظرف هفتصد و بیست روز قبل از فوت تقسیم بر روزهای کاری ضربدر عدد ۳۰ است.

حمایت های قانونی سازمان تامین اجتماعی برای بازماندگان تنها منحصر به مستمری ماهیانه نیست. برخورداری از خدمات بهداشتی و درمانی، دریافت بن (کالابریگ)، کمک هزینه مسکن، کمک هزینه همسران متکفل فرزند، کمک هزینه اولاد و عیدی از دیگر خدماتی است که به بازماندگان بیمه شدگان و مستمری بگیران متوفی ارایه می شود.

حداقل مستمری بازماندگان آن دسته از بیمه شدگان که فاقد شرایط مقرر در بند ۳ ماده ۸۰ قانون بوده لیکن دارای سابقه پرداخت حق بیمه بین یک تا بیست سال هستند با رعایت سایر ضوابط مقرر طبق فرمول زیر محاسبه می شود:

حداقل دستمزد سال فوت * سنوات پرداخت حق بیمه = حداقل مستمری پرداختی 30

نحوه سهمیه بندی مستمری بازماندگان

- سهم همسر متوفی معادل ۵۰٪ کل مستمری استحقاقی است و چنانچه بیمه شده مرد دارای چند همسر دائم باشد مستمری بین آنها به تساوی تقسیم خواهد شد.
 - سهم هر فرزند متوفی معادل ۲۵٪ مستمری استحقاقی است و در صورتیکه فرزندان هم پدر و هم مادر خود را از دست داده باشند، سهم آنان دو برابر این میزان خواهد بود.
 - سهم هر یک از پدر و مادر متوفی، معادل ۲۰٪ مستمری استحقاقی خواهد بود.
- مدارک لازم برای برقراری مستمری بازماندگان:**

- گواهی فوت بیمه شده یا مستمری بگیر که از سوی سازمان ثبت احوال صادر شده باشد.
- اصل و تصویر شناسنامه و کارت ملی متوفی و بازماندگان واجد شرایط
- اصل و تصویر عقد نامه همسر متوفی
- گواهی تحصیلی برای فرزندان پسر بالای ۱۸ سال
- صورتجلسه کمیسیون پزشکی در مورد از کار افتادگی فرزندان یا پدر و مادر و یا شوهر (در صورت لزوم)
- مدارک کفالت پدر و مادر
- فرم درخواست برقراری مستمری بازماندگان (دریافت فرم)
- تأیید مراتب حادثه توسط واحد اجرایی طبق ضوابط و مقررات، در صورتیکه فوت بیمه شده در اثر حوادث ناشی از کار باشد.
- اصل و تصویر انحصار وراثت (ارائه این مدرک در ابتدای برقراری مستمری الزامی نمی باشد اما می بایست حداکثر تا ۹ ماه پس از تاریخ فوت ارائه گردد)